

Besluit

Besluit NorNed bonus/malus 2022

Ons kenmerk : ACM/UIT/592645
Zaaknummer : ACM/22/180987

1. Samenvatting

1. Op 23 december 2004 heeft de voorganger van de Autoriteit Consument en Markt (hierna: de ACM) het 'Besluit op de aanvraag van TenneT tot het toestaan van de financiering van de NorNed-kabel op grond van artikel 31, zesde lid van de Elektriciteitswet 1998' (hierna: NorNed-besluit)¹ genomen. In dit besluit staat dat TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) de NorNed-kabel mag financieren uit de congestie-ontvangsten². Ook stelt het besluit dat de beschikbaarheid van de kabel aan de markt een belangrijke factor voor het behalen van de handelsmarge is. TenneT kan de beschikbaarheid beïnvloeden. De ACM heeft daarom een bonus/malus-regeling opgenomen om TenneT te prikkelen jaarlijks zoveel mogelijk capaciteit aan de markt ter beschikking te stellen. De voorwaarden hiervoor zijn verder uitgewerkt in bijlagen A en B van het NorNed-besluit. Ieder jaar dient TenneT bij de ACM een voorstel voor de hoogte van de bonus/malus inclusief een onderbouwing in.
2. TenneT heeft over het jaar 2022 een malus voorgesteld. Met dit besluit stemt de ACM met dit voorstel in. TenneT moet de malus van 1.606.823 euro toevoegen aan de congestie-ontvangsten.

2. Inleiding

3. Op 23 december 2004 heeft de directeur van de Dienst uitvoering en Toezicht Energie (DTe) een besluit¹ (NorNed-besluit) genomen op de aanvraag van TenneT TSO B.V. (TenneT) tot het toestaan van de financiering van de NorNed-kabel op grond van artikel 31, zesde lid, van de Elektriciteitswet 1998 (E-wet). De directeur DTe heeft onder toepassing van een aantal voorwaarden de aanvraag toegewezen. Naar de voorwaarden wordt gezamenlijk ook wel verwezen als de bonus/malus-regeling.
4. In deze regeling is een voorwaarde opgenomen met de strekking TenneT te stimuleren een zo hoog mogelijke capaciteit bij voortdurend aan de markt beschikbaar te stellen. Ter vervulling van de laatste voorwaarde bepaalt de directeur DTe jaarlijks het prikkelbedrag voor de relatieve beschikbaarheid. Met dit besluit stelt de Autoriteit Consument en Markt (ACM), de rechtsopvolger van de directeur DTe, het prikkelbedrag voor de relatieve beschikbaarheid voor het jaar 2022 vast.
5. De indeling van dit besluit is als volgt. Hoofdstuk 2 zet de gevolgde procedure uiteen. Hoofdstuk 3 beschrijft het juridische kader. In hoofdstuk 4 volgt de beoordeling van het voorstel door de ACM. Ten slotte volgt in hoofdstuk 5 het besluit.

¹ Kenmerk: 101783_2-76.

² In het NorNed-besluit worden deze ontvangsten aangeduid met de term 'veilingopbrengsten'.

3. Gevolgde procedure

6. Op 7 december 2022 heeft de ACM per e-mail een informatieverzoek aan TenneT verstuurd. Dit informatieverzoek bestaat uit een invulmodule en -instructie. Met dit informatieverzoek geeft de ACM uitvoering aan de bepalingen uit randnummers 110 tot en met 113 van het NorNed-besluit.
7. TenneT heeft op 31 januari 2023 per e-mail aan dit informatieverzoek voldaan.
8. De ACM heeft op 16 februari 2023 vragen gesteld aan TenneT over de opgegeven data in het ontvangen informatieverzoek. Op 13 maart 2023 heeft de ACM antwoorden ontvangen op deze vragen. Op 31 maart 2023 heeft de ACM vervolgvragen gesteld aan TenneT. Op 5 april 2023 heeft de ACM de antwoorden van TenneT op deze vervolgvragen ontvangen.
9. Tijdens de vragenrondes zijn een beperkt aantal onjuistheden in de gerapporteerde data over de beschikbaarheid van de NorNed-kabel ontdekt, waardoor de beschikbaar gestelde capaciteit van de kabel in 2022 onjuist berekend werd. Dit had geen invloed op de bepaling van de uiteindelijke bonus/malus, maar ter transparantie heeft de ACM TenneT verzocht de onjuistheden in de invulmodule te corrigeren. De ACM heeft de herstelde invulmodule op 5 april 2023 ontvangen.
10. Tijdens de vragenrondes heeft de ACM tevens geconcludeerd dat de gegevens die TenneT gerapporteerd heeft niet meer volledig beschikbaar zijn in openbare databronnen. De door TenneT gerapporteerde gegevens in de invulmodule zijn afkomstig uit een interne databron van TenneT. In de invulmodule heeft de ACM toegelicht op welke manier deze gegevens geverifieerd kunnen worden aan de hand van openbare databronnen, voor zover dat mogelijk is. Eventuele onjuistheden in het beperkte aantal gegevens die niet via openbare databronnen geverifieerd kunnen worden hebben echter geen impact op de berekening van de bonus/malus.³ Dit is het gevolg van de langdurige niet-beschikbaarheid van de NorNed-kabel vanaf mei 2022 tot en met oktober 2022 door een kabelbreuk. Deze langdurige niet-beschikbaarheid kan wel geverifieerd worden op basis van openbare databronnen en leidt tot een maximale malus voor 2022, ongeacht de beschikbaarheid van de kabel gedurende de rest van het jaar.

4. Juridisch kader

11. In dit hoofdstuk beschrijft de ACM de bepalingen die het juridisch kader vormen.
12. Onder randnummers 110 tot en met 113 van het NorNed-besluit is het volgende bepaald over de prikkel om bij voortduring zoveel mogelijk van de gerealiseerde capaciteit beschikbaar te stellen:
“Prikkel voor de beschikbaarheid van de kabel
110. De beschikbaarheid van de kabel voor de markt is een belangrijke factor voor de te behalen handelsmarge. TenneT gaat er in zijn aanvraag bij de berekeningen van de handelsopbrengsten vanuit dat de kabel gedurende elk kalenderjaar 95,62 % van de tijd beschikbaar is. TenneT heeft in zijn brief van 27 oktober 2004 aangegeven dat zelfs een minimale beschikbaarheid van 97 % mogelijk is. Indien een hogere beschikbaarheid gerealiseerd wordt, wordt de handelsmarge vergroot omdat over een groter aantal uren handel kan worden bedreven. Evenzo doet een lagere beschikbaarheid de te behalen handelsmarge verminderen.
111. TenneT kan de beschikbaarheid van de kabel beïnvloeden omdat TenneT samen met Statnett verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud van de kabel. Zowel de mate en aard van het onderhoud is hierbij relevant, alsmede de planning van voorzien onderhoud op momenten dat de gemiste handelsopbrengsten minimaal zijn. Tevens is van belang dat voorzien en onvoorzien

³ Voor het Besluit NorNed bonus/malus 2023 zal de ACM onderzoeken op welke wijze de door TenneT aangeleverde gegevens wel volledig geverifieerd kunnen worden aan de hand van openbare databronnen. Indien blijkt dat het volledig verifiëren van de door TenneT aangeleverde gegevens op basis van openbare bronnen ook volgend jaar niet altijd mogelijk is, zal de ACM onderzoeken of een alternatieve verificatie methode noodzakelijk is.

onderhoud niet langer duurt dan strikt noodzakelijk, zodat de kabel weer snel voor de netgebruikers beschikbaar is.

112. Om deze reden neemt de directeur DTe in zijn besluit een bonus/malus-regeling met het oogmerk om TenneT te stimuleren om de kabelverbinding met Noorwegen volgens de voorgestelde planning operationeel te hebben, om de kabel optimaal voor de markt ter beschikking te laten komen en om tegelijkertijd de netgebruikers te beschermen voor het risico van een lagere technische beschikbaarheid dan 95,62 %.

113. Hierbij hanteert de directeur DTe een prikkelbedrag van EUR 400.000 per 1 % beschikbaarheid, hetgeen overeenkomt met geschatte jaarlijkse handelsopbrengsten voorde betreffende 1 % van de transportcapaciteit uitgaande van de door TenneT in de aanvraag geschatte mogelijke handelsopbrengsten. Hierbij stelt de directeur DTe een maximum te vergoeden of te behouden bedrag van EUR 1,2 miljoen per kalenderjaar. Genoemde bedragen worden jaarlijks geïnfleerd met de consumentenprijsindex.”

13. In bijlage A van het NorNed-besluit is in randnummers 13 tot en met 18 bovendien het volgende bepaald over de vaststelling van het jaarlijkse prikkelbedrag als gevolg van de relatieve beschikbaarheid van de kabel:

“Voorwaarden omvattende een prikkel om de kabel optimaal voor de markt beschikbaar te doen zijn.

13. Indien de relatieve beschikbaarheid van de kabel in een kalenderjaar lager is dan 95,62 % van de in randnummer 10 van deze bijlage genoemde nominale capaciteit dan dient TenneT vanuit eigen middelen een bedrag ter grootte van het prikkelbedrag zoals gedefinieerd in de hiernavolgende randnummers aan de veilingopbrengsten toe te voegen.

14. Indien de relatieve beschikbaarheid van de kabel in een kalenderjaar hoger is dan 95,62 % van de in randnummer 10 van deze bijlage genoemde nominale capaciteit dan mag TenneT een bedrag ter grootte van het prikkelbedrag zoals gedefinieerd in de hiernavolgende randnummers inhouden op de veilingopbrengsten van de kabel in het betreffende jaar en deze aan zijn eigen middelen toevoegen.

15. De relatieve beschikbaarheid van de kabel in procenten, uitgaande van de nominale capaciteit van de kabel, wordt berekend door voor alle uren in een kalenderjaar het aantal megawatt transportcapaciteit tussen Nederland en Noorwegen te sommeren dat enerzijds aan marktpartijen beschikbaar komt op de hiertoe in het kader van marktkoppeling bestemde beurs én dat anderzijds daadwerkelijk voor het door marktpartijen gewenste transport ten behoeve van marktpartijen op het betreffende uur beschikbaar is, en deze som te delen door het product van de nominale capaciteit van de kabel en het aantal uren in het betreffende kalenderjaar.

16. Het prikkelbedrag is gelijk aan de absolute waarde van het verschil tussen de relatieve beschikbaarheid van de kabel en 95,62 %, vermenigvuldigd met EUR 400.000 per één procent en met een maximum van EUR 1.200.000 per kalenderjaar.

17. De in randnummers 13 tot en met 16 beschreven regeling omvattende de prikkel gaat in twee kalenderjaren na de datum van ingebruikname van de kabel en is van toepassing tot en met 31 december 2032. Indien de datum van ingang van de in dit randnummer genoemde prikkel niet op 1 januari valt geldt de genoemde regeling voor het eerste kalenderjaar naar evenredigheid van de tijd na inwerkingtreding voor dat kalenderjaar.

18. De verrekening van het prikkelbedrag vindt jaarlijks plaats over het voorafgaande kalenderjaar. TenneT doet daartoe aan de directeur DTe een voorstel voor het te verrekenen bedrag. TenneT dient dit voorstel in uiterlijk op 1 februari van elk jaar volgend op het kalenderjaar waarover het prikkelbedrag verrekend wordt.”

14. Tot slot bevatten randnummers 19 en 20 van bijlage A van het NorNed-besluit voorschriften betreffende force majeure:

“Force majeure

19. In het geval van force majeure (‘overmacht’) zullen de volgende voorwaarden gelden. TenneT is verplicht force majeure bij het intreden hiervan onverwijld schriftelijk aan de directeur DTe te melden. TenneT is gehouden al hetgeen redelijkerwijs van hem verlangd kan worden om de toestand van force majeure op te heffen en om de gevolgen daarvan te beperken. In het geval van force majeure

inzake de voorwaarden met betrekking tot kosten zullen de verminderingen bedoeld in randnummer 4 van deze bijlage voor het gedeelte dat te wijten is aan de force majeure buiten toepassing blijven. In het geval van force majeure inzake de voorwaarden met betrekking tot oplevering zullen de verminderingen bedoeld in randnummer 6 van deze bijlage voor het gedeelte dat te wijten is aan de force majeure buiten toepassing blijven. In geval van force majeure inzake de voorwaarden met betrekking tot bepaling van de nominale capaciteit zullen de verminderingen bedoeld in randnummer 11 van deze bijlage voor het gedeelte dat te wijten is aan de force majeure buiten toepassing blijven. In het geval van force majeure inzake de voorwaarden met betrekking tot beschikbaarheid zullen de vergoedingsplichten bedoeld in randnummers 13 en 14 van deze bijlage voor het gedeelte dat te wijten is aan de force majeure buiten toepassing blijven. Indien TenneT de in de randnummers 19 sub a en b van deze bijlage bedoelde voorwaarden niet nakomt, blijft het bepaalde in de randnummers 18 sub c tot en met f van deze bijlage buiten toepassing en zal aldus het in de randnummers 4, 6, 11, 13 en 14 van deze bijlage onverkort gelden.

20. Onder force majeure wordt in ieder geval verstaan:

het effect van terroristische aanslagen,

het effect van natuurrampen,

het effect van oorlogssituaties,

het effect van atoomreacties,

breuk van de kabel door van buiten komende krachten door scheepsankers en buiten het project vallende aanlegactiviteiten, die de aanleg en ingebruikname vertragen of de benutting van de kabel onmogelijk maken.”

15. In zijn besluit van 1 februari 2012⁴ heeft de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit, de rechtsvoorganger van de ACM, de nominale capaciteit van NorNed vastgesteld op een waarde van 683,86 MW. De vaststelling van de nominale capaciteit van NorNed is een voorwaarde voor de vaststelling van de prikkels voor de relatieve beschikbaarheid.
16. Tevens heeft de rechtsvoorganger van de ACM in randnummer 29 van het bovengenoemde besluit het volgende met betrekking tot beperkingen in het Noorse AC-net opgemerkt: *“De Raad is van mening dat TenneT het beheer van het Noorse hoogspanningsnet door Statnett slechts in beperkte mate kan beïnvloeden. De redenen waarom beperkingen aan Noorse zijde hebben plaatsgevonden zijn tevens in het licht van het NorNed-besluit niet relevant voor de vaststelling van de nominale capaciteit. Bovendien is in het gegeven dat TenneT de bonussen en de malussen deelt met Statnett niet voorzien in het NorNed-besluit.”*
17. Op 18 oktober 2015 heeft de ACM verder het besluit genomen dat veilingen van de NorNed-capaciteit voortaan rekening mogen houden met netverliezen à 3,2%.⁵ Hoewel het fysieke MW-maximum op 700 MW blijft, is hierdoor het ‘contractueel’ maximum verhoogd met +3,2% (oftewel, van 700 naar 723 MW). Vanaf 18 november 2015 is dit verliespercentage toegepast in het marktkoppelingsalgoritme.
18. Op 30 januari 2018⁶ heeft de ACM het NorNed-besluit gewijzigd en bepaald dat TenneT geen goedkeurende accountantsverklaring meer bij haar voorstel hoeft te voegen.

5. Beoordeling van het voorstel

19. In dit hoofdstuk controleert de ACM het voorstel van TenneT. De ACM heeft een invulmodule toegezonden aan TenneT. TenneT heeft deze invulmodule per e-mail van 5 april 2023 retour gestuurd, met daarin het voorstel voor het prikkelbedrag, de berekening en informatie over de

⁴ Kenmerk: 103894/17

⁵ Kenmerk: ACM/DE/2015/206050.

⁶ Kenmerk: ACM/UIT/448223.

beschikbaarheid van de NorNed-kabel in 2022. Uit dit voorstel volgt dat TenneT voornemens is een malus van 1.606.823 euro aan de congestie-ontvangsten toe te voegen.

5.1. Beschikbare capaciteit (MW)

20. De beschikbaarheid van de NorNed-verbinding wordt berekend door voor alle uren in een kalenderjaar het aantal megawatt op te tellen dat aan marktpartijen beschikbaar is gekomen. De maximale beschikbare capaciteit over het gehele jaar 2022 had 6.132.000 MW kunnen bedragen. Dat is het product van 8.760 uur vermenigvuldigd met 700 MW, de maximale capaciteit die per uur beschikbaar gesteld kan worden. TenneT rapporteert dat in 7.509 uur de capaciteit niet of in mindere mate beschikbaar was op de day-ahead markt. Daardoor was de uiteindelijke beschikbare capaciteit op de day-ahead markt over het gehele jaar 2022 gelijk aan 2.736.355 MW.
21. TenneT geeft de volgende oorzaken die hebben geleid tot een lagere beschikbaarheid van 3.395.645 MW op de day-ahead markt:
- 415 uur door restricties in het Nederlandse net;
 - 7.043 uur door overige (technische) problemen.⁷
22. Voor een aantal van deze uren geeft TenneT aan dat er alsnog een deel van de niet beschikbare capaciteit op de day-ahead markt, op de intraday markt beschikbaar is gekomen. Voor de resterende 51 uur geeft TenneT aan dat de gehele restrictie op de day-ahead markt is opgeheven door de alsnog beschikbaar gekomen capaciteit op de intraday markt. De niet beschikbare gestelde capaciteit op de day-ahead markt wordt gecorrigeerd voor deze alsnog beschikbaar gekomen capaciteit op de intraday markt. Dit leidt tot een correctie van 27.408 MW. Daarmee komt de totale beschikbare capaciteit op 2.763.763 MW voor 2022.

5.2. Nominale capaciteit (MW)

23. De nominale capaciteit over 2022 bedraagt 5.990.614 MW.⁸ De beschikbare capaciteit bedraagt 2.763.763 MW.

5.3. Berekening prikkelbedrag

24. De formule voor de berekening van het prikkelbedrag is gegeven in randnummer 16 van bijlage A van het NorNed-besluit: "Het prikkelbedrag is gelijk aan de absolute waarde van het verschil tussen de relatieve beschikbaarheid van de kabel en 95,62%, vermenigvuldigd met 400.000 euro per één procent en met een maximum van 1.200.000 euro per kalenderjaar."⁹ De relatieve beschikbaarheid komt hiermee op 46,13%, wat een berekende malus van 19.794.044 euro zou opleveren.¹⁰
25. In het NorNed-besluit is een maximum te vergoeden of te behouden bedrag gesteld van 1.200.000 euro per kalenderjaar. Dit prikkelbedrag wordt jaarlijks gecorrigeerd voor inflatie met de consumentenprijsindex (CPI).¹¹ Het gemaximeerd bedrag is voor 2022 daarom vastgesteld op 1.606.823 euro.

⁷ Deze grote niet-beschikbaarheid is grotendeels het gevolg van een kabelbreuk, waardoor er in het geheel geen capaciteit beschikbaar was vanaf 6 mei 2022 tot en met 17 oktober 2022. Daarnaast was tot en met 31 december 2022 slechts een deel van de capaciteit beschikbaar nadat de NorNed kabel op 17 oktober 2022 weer in gebruik is genomen. Zie <https://umm.nordpoolgroup.com/#/messages?publicationDate=all&eventDate=custom&eventDateStart=2022-01-01&eventDateStop=2022-12-31&connections=NL-NO2&connections=NO2-NL>.

⁸ De nominale capaciteit is gelijk aan het aantal uren in 2022 (8.760) vermenigvuldigd met de nominale capaciteit (683,86 MW).

⁹ $Bonus/malus_t = \left(\left(\frac{Beschikbare\ capaciteit_t}{Nominale\ capaciteit_t} * 100 - 95,62 \right) \right) * EUR\ 400.000$

¹⁰ Exclusief inflatiecorrectie: in prijspeil 2004.

¹¹ De ACM gebruikt hiervoor de CPI zoals omschreven in Artikel 41b, eerste lid, onder d, van de E-wet. Dit betekent dat de toegepaste CPI voor het jaar t gelijk is aan de door het CBS vastgestelde jaarmutatatie van de CPI voor de maand augustus voorafgaande aan het jaar t.

6. Besluit

26. De ACM stemt in met het malusvoorstel zoals door TenneT ingediend en stelt de prikkel voor de relatieve beschikbaarheid van de NorNed-kabel voor het jaar 2022 vast op een maximale malus van 1.606.823 euro.
27. TenneT moet bovengenoemd bedrag aan de congestie-ontvangsten toevoegen.

Den Haag,
Datum: 25 april 2023

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze,

w.g.
mr. P.C.M. Bijlenga
Teammanager Directie Energie

Als u belanghebbende bent, kunt u bezwaar maken tegen dit besluit. Stuur uw gemotiveerde bezwaarschrift naar de Autoriteit Consument en Markt, Directie Juridische Zaken, postbus 16326, 2500 BH Den Haag. Dit moet u doen binnen zes weken na de dag waarop dit besluit bekend is gemaakt. In uw bezwaarschrift kunt u de Autoriteit Consument en Markt verzoeken in te stemmen met rechtstreeks beroep bij de bestuursrechter.